

Nr 236.

Av herr **Olson** i Torsby m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 161, angående ökning av fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor inom vissa delar av riket.

För att underlätta åstadkommandet av bibanor inom västra delarna av Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län samt delar av Bohuslän och Dalsland har i ovannämnda nådiga proposition nr 161 föreslagits, att den av riksdagen beslutade lånefonden skall på närmare angivet sätt ökas från 8,000,000 kronor till 12,000,000 kronor.

Med tacksam erkänsla för den omsorg och det intresse för de s. k. västra gränspanfrågorna, varom detta Kungl. Maj:ts förslag bär vittne, få undertecknade, representanter för de berörda landsdelarna, i anslutning till propositionen härmed till riksdagen vördsamt göra följande ytterligare framställning angående ifrågavarande ärende.

Såsom i regeringspropositionen även blivit framhållet, är intresset inom vederbörande orter för tillgodoseende av de västra gränstrakternas kommunikationsbehov statt i allt livligare tillväxt, vilket tagit sig uttryck i åtskilliga ansökningar om koncession på bibanor uti ifrågavarande delar av riket och i sammanhang därmed gjorda framställningar om bidrag från den ifrågavarande fonden till dessa banors anläggande. Givet är dock, att inom de särskilda orterna en viss osäkerhet icke kunnat undgå att göra sig märkbar med hänsyn nämligen därtill, att ovisshet ännu alltjämt råder därom, huru långt statsmakterna till slut kunna komma att vilja sträcka sig, då det gäller storleken av den särskilda s. k. bibanefond, som är avsedd att stödja tillkomsten av ifrågavarande bibanor till en omfattning, som av statsmakterna ännu icke blivit närmare till beloppet fixerad eller ens i princip noga fastställd.

Såsom ett speciellt bevis på de svårigheter som föreligga, innan statsmakterna kunna fullt ut angiva sin ställning till de närmare grun-

derna för bibanefondens storlek och användning, kan erinras om det svårlösta läge, i vilket banfrågan inom sydvästra Värmland och norra Dalsland ännu alltjämt synes befinna sig, trots det långvariga och omsorgsfulla detaljarbete som nedlagts på dess utredande. Som bekant var det det sammanhängande gränsbaneförslaget Dalarna—Bohuslän, eller som det senare kallades Inlandsbanans södra del, som man ansåg böra ersättas medelst ett system av bibanor till befintliga järnvägar. Beträffande sträckan mellan Bengtsfors och Nordvästra stambanan komme härvidlag en nästan identisk ersättning för Inlandsbanans södra del att inträffa genom ett utdragande av Uddevalla—Lelångens järnväg (smalspårig eller eventuellt ombyggd till normalspårig) fram till Nordvästra stambanan; i form av dels statslån, dels bidrag av bibanefonden, skulle statens engagemang härvidlag i fall av smalspår uppgå till i runt tal ($3/4 \times 6,540,000 =$) 4,900,000 kronor enligt de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen reviderade kostnadsberäkningarna; därvid komme Bohuslänshamn att tillsammans med Göteborg tjänstgöra för export- och importrörelsen. Emellertid har det i sistnämnda hänseende såsom alternativ även satts i fråga, att hamnar vid Väneren (via Mellerud och Åmål) tillsammans med Göteborg skulle tjänstgöra för export- och importrörelsen; under denna alternativa förutsättning skulle statens engagemang dels i form av lån, dels i form av bidrag ur bibanefonden komma enligt de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen reviderade kostnadssiffrorna att uppgå till i runt tal ($3/4 \times 12,360,000 =$) 9,300,000 kronor, d. v. s. till nära nog dubbla beloppet mot vad fallet skulle bli, om man endast hölle i utsikt nödig ersättning för den ursprungliga gränsbanetanken eller den s. k. Inlandsbanans södra del, förutsättande export- och importrörelsen försiggående över Bohuslänshamn tillsammans med Göteborg i stället för över Vänerhamn tillsammans med sistnämnda viktiga hamn och handelsplats.

Dessa speciella omständigheter — då det gäller att med hänsyn till banfrågan inom sydvästra Värmland och norra Dalsland tolka innebörden på ett snävare eller vidsträcktare sätt av det beslutade extra statsunderstödet av bibanor i gränsbygderna — torde kraftigt bestyrka betydelsen därav, att riksdagen genom en av Kungl. Maj:t verkställd, ingående motivering må bli i tillfälle att för sin del bilda sig ett omdöme om de krav, som framdeles kunna komma att uppställas i fråga om den särskilda s. k. bibanefondens omfattning. På andra håll inom de berörda västliga landsdelarna torde nämligen principfrågor av motsvarande art komma att föreligga av beskaffenhet att kunna inverka på bibanefondens storlek och användning.

Medan man å ena sidan torde ha att förvänta, att riksdagen, av ett lättförståeligt sparsamhetsintresse, kan komma att ur allmänna rikssynpunkter vilja begränsa bibanefonden och dess användning, så är det därför å andra sidan givet, att det för de ifrågavarande gränsbygderna och deras representanter är en naturlig och självklart viktig angelägenhet att kunna göra gällande, vad som är av större och vad som är av jämförelsevis mindre intresse, då det gäller att avhjälpa gränsbygdernas trafikbehov. Förutom bibanefondens belopp och *storleken* av de engagemang, som staten genom bibanefonden skulle komma att ikläda sig, torde för framtiden även komma att spela in den utsikt till *förräntning*, icke endast av statsbidraget utan framför allt även av statslånet vare sig ur bibanefonden eller ur den allmänna järnvägsfonden, som i det ena eller andra fallet är att påräkna. Ingående och viktigare äro alltså de synpunkter, vilka för statsmakterna måste vara vägledande vid avgörandet av frågan om bibanefonden.

Undertecknades uppfattning om det sammanhang, som måste anses föreligga mellan å ena sidan bibanefondens eventuella begränsande till det ena eller andra beloppet och å andra sidan bibanesystemets omfattning med hänsyn till de särskilda orterna, är även i den föreliggande kungl. propositionen till sin riktighet klart och tydligt bestyrkt. Departementschefen framhåller nämligen, att t. o. m. *innan närmast föreliggande koncessionsansökningar kunna avgöras*, det är nödvändigt att beslut fattas om en ökning av den ifrågavarande fonden, så att en byggnadsplan för en längre tid framåt kan uppgöras.

Vore detta departementschefens framhållande i fråga om vad som erfordras för att avgöra de närmast föreliggande, sydvästra Värmland berörande koncessionsfrågorna så att fatta, att ett bifall till den nu gjorda framställningen om bibanefondens höjande från 8,000,000 till 12,000,000 kronor skulle kunna tolkas som ett medgivande från riksdagens sida om ett avgörande av sagda koncessionsfråga i enlighet med den ovan omtalade, mera omfattande och vida dyrbarare byggnadsplanen inom de vidkommande orterna, då skulle förvisso tveksamhet med fog kunna göras gällande gentemot riksdagens bifall till Kungl. Maj:ts nu föreliggande proposition. Då emellertid skäl ingalunda synas vara förhanden att på detta sätt fatta departementschefens nyss omnämnda uttalande, och då den begärda förhöjningen i bibanefonden under alla förhållanden är behövlig, torde dock någon tvekan från riksdagens sida ingalunda behöva föreligga att bifalla den av Kungl. Maj:t nu äskade ökningen.

För att emellertid möjliggöra för riksdagen att snarast möjligt ange sin ställning till bibanesystemet och därmed sammanhängande anslagskrav i hela deras omfattning, varigenom frågan i dess helhet lättare kan överblickas, och de särskilda orterna kunna erhålla visshet om vad som för deras räkning står i utsikt, synes det önskvärt, att riksdagen snarast möjligt blir av Kungl. Maj:t förelagd en noggrant motiverad plan över ifrågavarande ärende i hela dess vidd, helst som ärendet sedan år 1911, då frågan först förelåg, i åtskilliga hänseenden tagit en annan gestaltning, än som då antogs. Med anledning av det vidlyftiga förarbete, som redan är tillgängligt, torde ärendet i ganska fullständigt skick utan svårighet kunna framläggas för nästa års riksdag.

Vid planens utarbetande torde då bland annat även böra beaktas den nationalekonomiska utredning och därmed sammanhörande synpunkter med avseende på åtgärder att öka räntabiliteten av statens engagemang, vilka synpunkter av järnvägsstyrelsens aktuarie enligt uppdrag framlades under år 1913, men som järnvägsstyrelsen av formella skäl, avseende riksdagsbeslutet av år 1911 vid bildandet av bibanefonden, hittills icke ansett sig kunna upptaga till närmare beaktande.

Med anledning av vad som sålunda anförts få undertecknade därför vördsamt hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 161 angående ökning av den s. k. bibanefonden från 8,000,000 till 12,000,000 kronor, måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga om framläggande till 1915 års riksdag av en till sina huvuddrag fullständigt motiverad plan beträffande anordnandet av bibanor inom västra delarna av Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län samt delar av Bohuslän och Dalsland, i vilken plan böra angivas de ytterligare belopp, som kunna komma i fråga för avsättning till den s. k. bibanefonden.

Stockholm den 10 juli 1914.

Gust. Olson.
Torsby.

Albert Mossberg.

C. Wallentin.

Oscar Osberg.

Oscar N. Olsson.